

Με υπότιτλο ναυάγιο, ανταρσία, φόνος, ο Αμερικανός δημοσιογράφος και συγγραφέας Ντέιβιντ Γκραν, μας παραδίδει μια ιστορία που αξίζει πέρα ως πέρα τον χαρακτηρισμό απίστευτη. Ο συγγραφέας δαπάνησε χρόνια στην μελέτη των στοιχείων, βυθίστηκε σε πολλά και σπάνια αρχεία, επισκέφτηκε τις εσχατιές της γης, συνομίλησε με ειδικούς πάνω σε διάφορα θέματα, διάβασε αναρίθμητες αναφορές και επιστολές ισχυροποιώ ντας έτσι σε ύψιστο βαθμό το αποτέλεσμα της εργασίας του. Όλα τούτα τα τύλιξε με ένα λιτό λόγο, και μια καθηλωτική αφήγηση που είναι απίθανο να μην έλξουν το ενδιαφέρον ακόμα και του πιο ιδιότροπου αναγνώστη.

Το πιο σπουδαίο μήνυμα του βιβλίου όμως, πέρα από τις αναλυτικές περιγραφές μιας ναυτικής εποχής που κατέληξε σε παταγώδη αποτυχία και τον χαμό χιλιάδων ψυχών, είναι μια ακριβής αντίληψη για το πώς λειτουργούσαν τα συμφέροντα που κυριαρχούσαν στον κόσμο, ο κυριολεκτικά ληστρικός, καταστροφικός τρόπος που συμπεριφέρθηκαν τα ευρωπαϊκά κράτη στις Αμερικανικές κτήσεις, αλλά και η μέθοδος στρατολόγησης και πειθούς των πολιτών να εκτελέσουν τις φιλοδοξίες των κυβερνήσεών τους.

Εν ολίγοις, βρισκόμαστε στον 18^ο αιώνα, που χαρακτηρίζεται από τον αποικιοκρατικό ανταγωνισμό. Στόλοι ναυπηγούνται από τις ευρωπαϊκές χώρες και αποστέλλονται χιλιάδες μίλια μακριά προκειμένου να εκμεταλλευτούν τον πλούτο άλλων ηπείρων. Μαίνεται, ως προς τούτο, ο πόλεμος ανάμεσα στην Ισπανία και την Μ. Βρετανία.

Στο πλαίσιο αυτό, στον ναύσταθμο του Πόρτσμουθ προετοιμάζονται πέντε πολεμικά πλοία, δυο φορτηγά και ένα ανιχνευτικό για ένα πολύ μεγάλο ταξίδι όπου θα παρέπλεαν τα ακρωτήριο Χορν, «

μαλωτίζοντας, βυθίζοντας, πυρπολώνοντας, καταστρέφοντας εχθρικά πλοία αποδυναμώνοντας τις Ισπανικές κτήσεις στις ακτές του Ειρηνικού έως τις Φιλιππίνες»

αιχ

Σε μεγάλο βαθμό όμως ήταν μια ξεκάθαρη πειρατεία. Ο στόχος του Αγγλικού στόλου ήταν η αρπαγή του

Ισπανικού γαλιονιού, κατάφορτο με ακατέργαστο ασήμι και εκατοντάδες χιλιάδες αργυρά νομίσματα.

«Δυο φορές το χρόνο η Ισπανία έστελνε ένα τέτοιο γαλιόνι από το Μεξικό στις Φιλιππίνες, για να αγοράσει μεταξωτά υφάσματα, μπαχαρικά και άλλα ασιατικά αγαθά, τα οποία στη συνέχεια πωλούνταν στην Ευρώπη και την Αμερική. Αυτές οι συναλλαγές αποτελούσαν σημαντικούς κρίκους στην παγκόσμια αυτοκρατορία της Ισπανίας»

Η πρώτη έκπληξη έρχεται από τον τρόπο ναυτολόγησης των πληρωμάτων. Επικρατεί λειψανδρία και για να λυθεί το πρόβλημα ναύτες αναγκάζονται δια της βίας να ανέβουν στα πλοία, κυριολεκτικά απαγάγονται, ενώ ναυτολογούνται πιεστικά και ανάπηροι. Ο συγγραφέας προοδευτικά θα εστιάσει το βλέμμα του σε ένα από τα πολεμικά το Γουέιτζερ και στον από συνθήκες πλοίαρχό του, Ντέιβιντ Τσηπ.

Η ρότα του ταξιδιού περιελάμβανε πέρασμα από το νοτιότερο άκρο της Λατινικής Αμερικής και επειδή τότε πίστευαν στην, λανθασμένη, άποψη ότι οι συνθήκες είναι σχετικά καλύτερες τους χειμερινούς μήνες, υπήρχε μεγάλη χρονική πίεση για τον εξοπλισμό, την ετοιμασία και τον απόπλου του μικρού στόλου. Σχετικά με τις συνθήκες που συναντούσαν και ακόμα συναντούν οι ναυτικοί εκεί, υπήρχε από τότε το απόφθεγμα: «Νοτιότερα των 40 μοιρών δεν υπάρχει νόμος, πιο νότια όμως κι απ' αυτά των 50 δεν υπάρχει Θεός».

Στηριζόμενος στα ημερολόγια που έχουν δασωθεί, ο Γκραν, μας δίνει πολύ ακριβείς πληροφορίες για όλη την προετοιμασία, τις προμήθειες, τον τρόπο που συγκροτείται αυτή η τεράστια, για τα μέτρα της εποχής, αποστολή και με τον ίδιο τρόπο συνεχίζει στη περιγραφή των δυσκολιών εν πλω, μέχρι να φτάσουν στο νησί της Αγίας Αικατερίνης όπου έκαναν τις τελικές επιδιορθώσεις και προετοιμασίες για το πέρασμα του ακρωτηρίου Χορν.

Παρενθετικά αναφέρεται ότι το 1494, ο Πάπας Αλέξανδρος με μια ηγεμονική χειρονομία τράβηξε μια γραμμή που χώρισε στα δυο τον κόσμο πέραν της Ευρώπης, παραχωρώντας τη δυτική πλευρά στην Ισπανία και τις ανατολικές περιοχές στην Πορτογαλία. Έτσι η Αγία Αικατερίνη ανήκε στους Πορτογάλους οι οποίοι με την άφιξή τους εκεί τον 17^ο αιώνα και τη δράση τους, αποδεκάτισαν τους Ινδιάνους Γκουαρανί που ευημερούσαν ειρηνικά εκεί με το κυνήγι και το ψάρεμα.

Στις επόμενες, πολλές, σελίδες ακολουθούν οι αναλυτικές αφηγήσεις για την απόπειρα διάπλου του ακρωτηρίου, για τις επικρατούσες εκεί συνθήκες, την απώλεια οπτικής επαφής και επικοινωνίας μεταξύ των πλοίων του στόλου, την μάχη με τα ανυπέρβλητα στοιχεία της φύσης, τα θηριώδη κύματα και τελικά το ναυάγιο του Γουέιτζερ. Ξεκινά τότε ένας τιτάνιος αγώνας επιβίωσης σε ένα τόπο παγωμένο, που δέρνεται από σφοδρούς ανέμους, όπου δεν ευδοκμεί οτιδήποτε.

Ο χρόνος κυλά, η πείνα, οι κακουχίες αποδεκατίζουν το πλήρωμα, μοιραία ξεσπούν οι φιλονικίες, η ηγεσία του πλοιάρχου Τσηπ ο οποίος δολοφονεί έναν διαφωνούντα δεν πείθει, η πειθαρχία διασαλεύεται και μια ομάδα υπό την αρχηγία του αρχιπυροβολητή Μπλέκλεϋ επισκευάζει μια βοηθητική λέμβο και αναχωρεί επιχειρώντας να επιστρέψει στην Βραζιλία μέσω του πορθμού του Μαγγελάνου ένα ταξίδι 3.000 μιλίων που διήρκεσε περισσότερες από 100 μέρες

Η μικρότερη ομάδα που έμεινε πίσω υπό την αρχηγία του πλοιάρχου Τσηπ, χρειάστηκε το ίδιο χρονικό διάστημα, με αντίστοιχες κακουχίες για να κατευθυνθεί βόρεια στις ακτές του Ειρηνικού και να καλύψει τα 400 μίλα μέχρι τη νήσο Τσιλόε. Και οι δυο ομάδες αιχμαλωτίστηκαν από εχθρικά στρατεύματα, αφέθηκαν ελεύθερες μετά από αρκετούς μήνες, επέστρεψαν στην πατρίδα τους όπου τους περίμεναν δικαστικές περιπέτειες σε μια αλλόκοτη περίπτωση με την κατηγορία για ανταρσία να βαρύνει τον αρχιπυροβολητή Μπλάκλεϋ, ενώ ο πλοίαρχος Τσηπ κατηγορήθηκε για φόνο. Έγινε το δικαστήριο, ποινές δεν επιβλήθηκαν.

Σε ότι αφορά την τύχη της αποστολής, πέρα από το δράμα του Γουέιτζερ, να αναφερθεί ότι το ισχυρότερο πολεμικό πλοίο του στολίσκου, το Σεντούριον, τελικά βρήκε, καταδίωξε και κούρσεψε το Ισπανικό γιαλόνι με την περιλάλητη λεία, αλλά η αποστολή υπήρξε ολέθρια από κάθε άποψη. Από τους 2.000 άνδρες που είχαν αποπλεύσει, επέστρεψαν λιγότεροι από 700. Η λεία εκτιμήθηκε στις 400.000 λίρες. Ο πόλεμος στοίχισε στους φορολογούμενους 43.000.000 λίρες.

Ο συγγραφέας κλείνει το πόνημά του σημειώνοντας: «Όπως οι άνθρωποι κόβουν και ράβουν τις ιστορίες τους ώστε να εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους – αναθεωρώντας, διαγράφοντας, εξωραΐζοντας-, το ίδιο κάνουν και τα έθνη. Ύστερα από τόσες ζοφερές, ενοχλητικές και δυσάρεστες αφηγήσεις γύρω από την τραγωδία του Γουεϊτζερ, η αυτοκρατορία είχε βρει επιτέλους τη δική της μυθική θαλασσινή περιπέτεια».